

Ortograme Reguli și aplicații

ÎNȚELEG ȘI EXERSEZ

Nume

Prenume

Clasa

Școala

CUPRINS

<i>Cuvânt-înainte</i>	3	Scriem iau	48
Scriem sa	4	Scriem i-au	49
Scriem s-a	5	Scriem al	52
Scriem la	8	Scriem a-l	53
Scriem l-a	9	Scriem ai	56
Scriem ia	12	Scriem a-i	57
Scriem i-a	13	Scriem mie	60
Scriem sau	16	Scriem mi-e	61
Scriem s-au	17	Scriem ție	64
Scriem săi	20	Scriem ți-e	65
Scriem să-i	21	Scriem dea	68
Scriem mai	24	Scriem de-a	69
Scriem m-ai	25	Scriem deal	72
Scriem neam	28	Scriem de-al	73
Scriem ne-am	29	Scriem mii	76
Scriem cel	32	Scriem mi-i	77
Scriem ce-l	33	Scriem iar	80
Scriem cea	36	Scriem i-ar	81
Scriem ce-a	37	Scriem cam	82
Scriem cei	40	Scriem c-am	83
Scriem ce-i	41	Scriem va	84
Scriem sar	44	Scriem v-a	85
Scriem s-ar	45	<i>Verifică ce ai învățat</i>	86

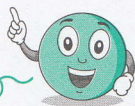
SCRIEM **sa**

OBSERVĂ!

- „Coadă ca o furculiță
Roșie este-**a sa** bărbiță.”
(Ghicioare – *Rândunica*)
- „Eu sunt **a sa** mumă; el e fiul meu.”
(Dimitrie Bolintineanu – *Muma lui Ștefan cel Mare*)
- „Disprețul și blăstămul
Să fie plata **sa**.”
(Andrei Bârseanu – *Un falnic glas*)
- „Dar și de data asta îl tulbură maică-**sa**:
– Costel, fă-ți temele pe mâine.”
(Victor Sivetidis – *Cum vrea Costel să ajungă om mare*)
- „Fericit, măreț acela care sub un falnic soare
Pentru Patria **sa** moare,
Nemurire moștenind.”
(Vasile Alecsandri – *Deșteptarea României*)
- „Acasă, Dragomir îi trezise din somn pe toți ai săi, pe Vasile Jiga și pe
maică-**sa**, Lisăndrina, pe bunică-**sa**, care dormea pe jos, între paturi.”
(Aurel Mihale – *Fuga*)
- „Împăratul nu mai putea de bucurie că în grădina **sa** se afla un așa
pom cum nu se găsea în toată lumea.”
(Text cules de Petre Ispirescu – *Lupul cel năzdrăvan
și Făt-Frumos*)

REȚINE!

Scriem **sa** într-un singur cuvânt când se poate înlocui cu unul dintre cuvintele: **(a) ei** sau **(a) lui**. Când arată nume de rudenie, se leagă prin liniuță de cuvântul determinat (*mamă-**sa**, soră-**sa***).

SCRIEM S-a

OBSERVĂ!

- „Mă strecurasem la Patrocle, în cușca lui, și stam acolo ascunsă și mă gândeam la mama, care **s-a dus** și nu **s-a** mai **întors**.”
(Mihail Sadoveanu – *Dumbrava minunată*)
- „Pasagerul **s-a retras** de la geam. Bubico **s-a potolit**.”
(Ion Luca Caragiale – *Bubico*)
- „**S-a făcut** bine și **s-a dus** pe câmp. A alergat, **s-a zbenguit**, **s-a înfierbântat**, a asudat și a dat fuga până la râu să bea apă rece.”
(K. Ușinski – *Învăță să aștepți*)
- „Zăpada jucăușă **s-a așternut** pe țară.”
(Nicolae Labiș – *Țara*)
- „Stolul de cocori **s-a rotit** tot mai aproape de pământ și **s-a lăsat** strângându-și aripile cu foșnet de mătase veche.”
(Cezar Petrescu – *Au sosit cocorii*)
- „Și **s-a apucat** el să-și dea toată averea copiilor.”
(Alexandru Mitru – *Tatăl și feciorii*)
- „(...) Mă Chirică, eu gândesc că **s-a da** după mine și **s-a face** și ea bună.”
(Ion Creangă – *Povestea lui Stan Pățitul*)

REȚINE!

Scriem **s-a** cu cratimă deoarece sunt două cuvinte care se rostesc în aceeași silabă: **se** (pronume), de la care lipsește vocala e, și **a**, care ajută la formarea timpului trecut al verbelor (**s-a încurcat**, **încurcatu-s-a**) sau a construcțiilor de tipul **s-a încurca** (**se va încurca**), **s-a plimba** (**se va plimba**) etc.

EXERSEAZĂ!

1 Explică oral scrierea cuvintelor subliniate:

- „Și a plecat Cănuță. **S-a dus** la bunică-**sa** acasă și i-a spus că nu mai merge la școală măcar să-l taie. Bunică-**sa** a alergat la dascăl și dascălul i-a spus:

– Babo, dă-l la meșteșug.”

(Ion Luca Caragiale – *Cănuță, om sucit*)

- „Să scape de gura **sa**, Țupa-Țup l-a luat și să vedeți ce **s-a** întâmplat... deodată, poc, **s-a dezechilibrat**,... și pe Laudă-goală într-o tufă de spini l-a aruncat.”

(Irimie Străuț – *Laudă-goală*)

- „Iaca acu → **s-a** → **întunecat** deplin.”
(Mihail Sadoveanu – *Om singuratic*)
- „Cerul posomorât → **s-a** → **înroșit** ca un fund de căldare.”
(Barbu Delavrancea – *Apă și foc*)
- „Nu → **s-a** → **dovedit** nici asta.”
(Mihail Sadoveanu – *Sihăstrie*)

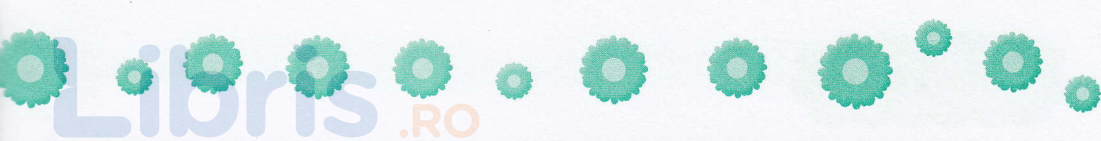
- „Și ea-mi spunea să fiu cuminte după ce **s-a duce** ea, și s-ascult pe tătuca.”

(Mihail Sadoveanu – *Un om năcăjit*)

2 Taie forma scrisă greșit:

- „Pe ce să mă culc eu? **sa/s-a** întrebat ursul mormăind. **Sa/S-a** sucit și **sa/s-a** învățit el prin peșteră, dar n-a găsit niciun colțișor moale în care să se culce.”

(Ilie Crăciun – *Moș Martin nu poate dormi*)

„Sa/S-a jucat ce sa/s-a jucat cu ele și deodată sa/s-a plictisit.”
(Victor Sivetidis – *Cel mai bun prieten*)

3 Completează în locul punctelor cu sa ori s-a:

- „Seara, când leul culcat, cățelușa întins lângă dânsul, punându-și capul pe laba lui.”
(Lev Tolstoi – *Leul și cățelușa*)
- „De îndată ce ivit discul roșu al soarelui, lumea însuflețit.”
(Cezar Petrescu – *Vara cea luminoasă*)
- „Auzi tu, soră, grăi Ana către sora mijlocie, dacă m-ar lua pe mine, i-aș frământa o pâine.”
(Ioan Slavici – *Doi feți cu stea în frunte*)

4 Grupează pe coloane, după model, cuvintele: **s-a jucat**, **s-a juca**, **soră-sa**, **fiică-sa**, **s-a uitat**, **mătușă-sa**, **s-a uita**, **fină-sa**, **s-a dus**, **s-a întors**, **s-a întoarce**, **s-a duce**, **s-a face**, **s-a făcut**, **soacră-sa**.

s-a jucat

s-a juca

soră-sa

5 Scrie enunțuri după modelul:

Ancuța **s-a întâlnit** cu colega **sa**.
